

De Berger Scholengemeenschap BSG begint een proef met een jongerenrechtbank. De BSG sluit hiermee aan bij het project dat al op een aantal andere scholen voor voortgezet onderwijs draait. De gemeente Bergen financiert het project. De verwachtingen zijn hoog.

# Herstellen in plaats van straffen



**Matthie Bergman**  
m.bergman@hollandmediacombinatie.nl

**Bergen** \* Een straf via Bureau Halt verandert vaak niet veel aan het gedrag van een jongere. Een jongerenrechtbank op de eigen school, bemand met mede-scholieren, zal een veel grotere impact hebben. Dat traject zal veel beter de schade herstellen die is aangericht, zowel materieel als – vooral – immaterieel opzicht. Met die overtuiging heeft rector Elly Kamminga van de Berger Scholengemeenschap dan ook direct ja gezegd, toen de BSG gevraagd werd ook een proef te organiseren met een jongerenrechtbank voor zaken die anders door Bureau Halt zouden worden behandeld: „Ik vind het heel goed als kinderen op een andere manier leren nadenken over goed en kwaad. En bijvoorbeeld ook van heel nabij ervaren dat aan kwaad consequenties verbonden kunnen zijn. Dat vergroot hun bewustzijn hierover.”

## Maatregel

Maar nog belangrijker vindt zij dat op deze wijze herstelrecht kan worden toegepast: „Straf via een Halt-bureau verandert een dader vaak niet. Een jongerenrechtbank kan herstelrecht toepassen. Dan legt de rechter de dader een maatregel op, die het slachtoffer het gevoel geeft dat is hersteld wat haar is aangedaan.” Een theoretisch voorbeeld: een jongen steelt iets van een meisje. De rechtbank kan hem dan opdragen een spreekbeurt over diefstal voor de klas te geven. Er is nog een groot voordeel aan

dit systeem voor jongeren: ze krijgen geen strafblad of aantekening, zoals dat wel het geval is bij het Bureau Halt. Een dergelijke aantekening kan mensen heel lang in hun verdere carrière achtervolgen. Overigens zijn niet alle zaken geschikt voor de jongerenrechtbank. Allereerst moeten de ouders van beide partijen het er mee eens zijn dat de kwestie niet naar Halt wordt doorgespeeld. Verder mogen de voorvallen niet te heftig zijn. Drugs dealen bijvoorbeeld is een strafrechtelijke kwestie. Voor deze rechtbank komen zaken als kleine diefstallen, verduistering, alarm laten afgaan, vernieling of vandalisme of hacken van het schoolsysteem Magister.

## Pesten

Maar ook andere onderwerpen kunnen worden aangedragen. Zo zijn er voorbeelden van andere jongerenrechtbanken, waarin twee scholieren voor de rechter werden gedaagd omdat ze consequent de orde in de klas verstoorden. Ook pesten, bijvoorbeeld via social media, kan voor de jongerenrechtbank komen. Kamminga is er van overtuigd dat de impact van een dergelijke behandeling vele malen groter kan zijn dan een gesprek met de dader op haar kamer. Voordat de rechtbank er is, gaat er voor de BSG nog een stevig traject aan vooraf, aldus docente Helga Wagemaker, die met Miranda Emanouilidis de proef begeleidt. Wagemaker: „Wij houden volgende week vrijdag een wervingsdag en zoeken tien tot vijftien jongeren die mee willen doen. De rechtbank wordt samengesteld uit scholieren uit 2 vmbo-tl, 3 havo en 3/4 vwo. Het is misschien verleidelijk alleen



Jongerenrechtbank BSG kan grote impact hebben

Rechtbank en 'crimescene': de Berger Scholengemeenschap.

JIFOTO.NL / JAN JONG

havo en vwo te doen, maar de Universiteit van Leiden, die onder meer de pilot op Amsterdamse scholen voor voortgezet onderwijs begeleidt, heeft juist gemerkt dat het heel belangrijk is dat ook tl'ers meedoen.”

## Opleiding

De deelnemende leerlingen krijgen een stevige opleiding. Dat is ook nodig, want zij gaan voor de proef een langjarige verbintenis aan: ze gaan bij de politie kijken, gaan een dag naar de 'echte' rechtbank toe, krijgen training in gespreksvaardigheden. Ook afdelingsleider Eva van Leeuwen van de BSG is bij het project betrokken en zij meent dat het voor veel leerlingen heel interessant kan zijn om mee te doen: „Veel van onze scholieren weten nu al dat ze rechten willen gaan studeren of naar de politie-academie willen. Dit is dan een zeer mooie kans om ervaring op te doen, een kijkje in de keuken te nemen.” De leerlingen worden getraind om alle rollen binnen een rechtbank te

kunnen vervullen: aanklager, verdiger, rechter etc. Voorafgaand aan elke zitting wordt bepaald wie wat gaat doen. De studie van de universiteit van Leiden heeft al aangetoond dat de jongeren die taken heel serieus opvatten. „Als ze verdiger zijn bijvoorbeeld gaan ze ook echt op zoek naar verzachtende omstandigheden, zoals hoe de situatie bij de dader thuis is.”

## Kluisje

Eva van Leeuwen bevestigt dat er nog wel een gerechtigde vraag openstaat: of er voor de rechtbank wel voldoende werk is. „De BSG is een veilige school. Veel leerlingen hebben geen kluisje en hun schooltassen staan vaak onbeheerd gewoont op de gang. Daar is nog nooit wat uit gestolen.” Maar ook daar is iets op gevonden. Het idee is een keer per maand een zitting van de jongerenrechtbank te hebben. Als er in die maand geen zaken zijn aangedragen, dan volgt er een 'proefproces', een trainingszitting.



Rector Elly Kamminga: „Ik vind het heel goed als kinderen op een andere manier leren nadenken over goed en kwaad.”  
FOTO BERTIL VAN BEEK